

Borcun Ötesinde

Küresel Finansta İslami Deneyimler

Daromir Rudnyckyj

Çeviri: Ömer Faruk Tekdoğan

DAROMIR RUDNYCKYJ

Daromir Rudnycky, Kanada'da bulunan Victoria University'de antropoloji doçentidir. "Spiritual Economies: İslam, Globalization, and the Afterlife of Development (Spiritüel Ekonomiler: İslam, Küreselleşme ve Gelişimin Ötesi)" isimli kitabın yazarı olup "Religion and the Morality of the Market (Pazarın Din ve Ahlakı)" isimli kitabın editörlüğünü Filippo Osella ile birlikte yapmıştır. Amerikan Etnoloji Derneği'nin Sharon Stephens Ödülü'ne layık görülmüştür.

ÖMER FARUK TEKDOĞAN

Dr. Ömer Faruk Tekdoğan, Hazine ve Maliye Bakanlığı Ekonomik Programlar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nde Daire Başkanı'dır. 2005 senesinde İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İngilizce İşletme Lisans Programından mezun olmuş, aynı sene içerisinde başarıyla geçtiği yarışma sınavları sonucunda Başbakanlık Hazine Müsteşarlığında Hazine Uzmanı unvanıyla çalışmaya başlamıştır. 2012 senesinde İktisat Yüksek Lisansı eğitimi için gittiği ABD'de North Carolina State University'den 2014 senesinde mezun olmuştur. 2019 senesinde İstanbul Üniversitesi'nden İslam İktisadı ve Finansı alanında Doktora derecesini almıştır. 2016 ile 2017 senelerinde merkezi Paris/Fransa'da bulunan İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı'nda (OECD) Kalkınma İşbirliği Direktörlüğü'nde altyapıyı ve özel sektörü geliştirme, yatırım ortamını iyileştirme amacıyla yapılan kalkınma yardımlarına dair çalışmalarda yer almış ve burada bazı yayınlara katkıda bulunmuştur. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde misafir öğretim görevlisi olarak ders vermektedir. İslam iktisadı, İslami finans, parasal iktisat ve ajan-temelli modelleme alanlarında araştırmalar yapmakta olup bu kapsamda yayımlanmış çeşitli çalışmaları bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	9
-------------------	---

TEŞEKKÜR.....	11
---------------	----

GİRİŞ

İslami Küresel Şehirde Dindar Finans	15
Küresel Deneyimler	20
Ekonomi Antropolojilerinin Planını Yeniden Çıkarmak.....	24
İslami Küresel Şehirde Saha Çalışması	32
Kitap Hakkında	36

KISIM I ALTYAPI

BÖLÜM 1

İslami Finans için Bir Altyapı.....	41
Kalkınmanın Sekülerliğine Meydan Okumak.....	43
İslami Finansın Millileştirilmesi.....	46
Küresel Bir Merkez Oluşturmak	51
Standartlar ve Uzmanlık	55

BÖLÜM 2

Uygulamada Uzmanlık	71
İslami Finansın Uygulamaya Geçirilmesi	75
Bir İslam İktisadı Yapmak	77
Düzenlemenin Hassas Dengesi	82
Kâr ile Peygamber Arasında	88

BÖLÜM 3

Borca Karşı Koymak	109
Risk ve Toplum	113
Borca Karşı Koymak	117

KISIM II OPERASYONLAR

BÖLÜM 4

Tahvilleri İslami Hâle Getirmek	127
Tarihî Emsaller	129
Taklitçilik ve Para Hakkında	136
Risk ve Din	142
Faiz Hegemonyası	144

BÖLÜM 5

Yakın Bir Sistem mi Orijinal Bilgi mi?	153
Özgünlük Sorunları	155
Taklit mi, Yenilik mi?	159
Ahlaki İpotekli Kredi (Mortgage) Üretimi	169

BÖLÜM 6

Şekli Tüketmek, Öze Yatırım Yapmak	179
Ritüel Biçim ve İslami Adlandırma	182
Parasal Temsili Sorgulama	188

Sosyal Finans.....	190
Helal Tanıma İşaretleri	192

KISIM III

SORUNSALLAŞTIRMA

BÖLÜM 7

Risk ile Deneme Yapmak	197
Risk Transferi ve Taklit Yöntemleri.....	199
Kazancın Ahlakiliği.....	208
Risk Teknolojileri	213
Stresi Test Etme.....	216
Kaldıraç Kısıllaştırmak.....	222

BÖLÜM 8

Borç Konuları ve Öz Sermaye Konuları	229
Dâhil Etme Siyaseti.....	230
Müslüman Vatandaşları Girişimci Yapmak.....	235
Girişimcileri Ortaya Çıkarmak.....	242

SONUÇ

Ortaya Çıkan Bir Jeoekonomi.....	249
----------------------------------	-----

EK A

Metodolojik Notlar	257
--------------------------	-----

EK B

İslami Finansal Terimler Sözlüğü.....	263
---------------------------------------	-----

KAYNAKÇA.....	267
---------------	-----

İNDEKS.....	293
-------------	-----

KISALTMALAR

AAOIFI	İslami Finans Kuruluşları için Muhasebe ve Denetim Kuruluđu (Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions)
APB	Asya Katılım Bankası (Asian Participation Bank)
BBA	Taksitle Satış (Bai Bithaman Ajil)
FDI	Doğrudan Yabancı Yatırım (Foreign Direct Investment)
FDIC	Federal Mevduat Sigorta Şirketi (Federal Deposit Insurance Corporation)
GCC	Körfez İş Birliğı Konseyi (Gulf Cooperation Council)
GIC	Devlet Yatırım Sertifikası (Government Investment Certificate)
GTP	Hükümet Dönüşüm Programı (Government Transformation Program)
IAS	Uluslararası Muhasebe Standartları (International Accounting Standards)
IFI	İslami Finans Kurumu (Islamic Financial Institution)
IFSA	İslami Finansal Hizmetler Yasası (Islamic Financial Services Act)
IFSB	İslami Finansal Hizmetler Kurulu (Islamic Financial Services Board)
IMF	Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)

IIFA	Uluslararası İslam Fıkıh Akademisi (International Islamic Fiqh Academy)
INCEIF	Uluslararası İslami Finans Eğitim Merkezi (International Centre for Education in Islamic Finance)
ISRA	Uluslararası İslami Finans Şeriat Araştırma Akademisi (International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance)
JPIT	İslami Bankacılık ve Tekafül Departmanı (Jabatan Perbankan Islam dan Takaful)
KLSI	Kuala Lumpur Şeriat Endeksi (Kuala Lumpur Shariah Index)
LME	Londra Metal Borsası (London Metal Exchange)
MAIWP	Federal Bölge İslam Dinî Konseyi (Meclis Agama Islam Wilayah Persekutuan)
MGS	Malezya Küresel Sukuku (Malaysian Global Sukuk)
MSC	Multimedya Süper Koridoru (Multimedia Super Corridor)
NEP	Yeni Ekonomi Politikası (New Economic Policy)
NKRA	Ulusal Anahtar Sonuç Alanı (National Key Result Area)
NSAC	Ulusal Şeriat Danışma Konseyi (National Shariah Advisory Council)
PAS	Malezya İslamcı Muhalefet Partisi (Partai Al-Islam Se-Malezya)
PSIA	Kâr Paylaşımli Yatırım Hesabı (Profit-sharing Investment Account)
SC	Menkul Kıymetler Komisyonu (Securities Commission)
SPTF	Faizsiz Bankacılık Planı (Skim Perbankan Tanpa Faedah)
SPV	Özel Amaçlı Kuruluş (Special Purpose Vehicle)
UMNO	Birleşik Malaylar Ulusal Örgütü (United Malays National Organization)

TEŞEKKÜR

Bir kitap yazdığınızda kaçınılmaz olarak çok sayıda borcun altına girersiniz ve kitabın konusu borç olduğunda, alınan cömert yardımlar için şükranlarınızı sunmak asla basmakalıp sözlerle olmayacaktır. Ama belki de son on yılda bu projede bana yardımcı olan ve tavsiyelerde bulunanlar, katkılarını bir borçtan ziyade bir yatırım olarak değerlendirecekler, hatta bu kitap ve ortaya çıkaracağını umduğum yankılanmalar, yalnızca ilgilenenler için getiri yerine bir tür paylaşılan kâr olacaktır.

Her şeyden evvel Malezya'da bana sabırla yardımcı olan çok sayıdaki son derece meşgul profesyonelle teşekkür ederim: tanıtımlar yapmak, İslami finansı anlatmak için zaman ayırmak ve en önemlisi İslami finans vizyonlarını ve alternatif potansiyelini anlatmada bana destek oldukları için... İslami finanstan sorumlu eski guvernör yardımcısı Dato' Muhammad Razif, ben araştırma yaparken vefat etti ancak projeye verdiği destek göz önüne alındığında, kitabın bir şekilde mirasının küçük bir parçası olarak kabul edilebileceğini umuyorum. Onunla INCEIF ile 2010 yılında Malezya'ya yaptığım bir ziyaretimde temas kurdum. Yönetim kadrosu ve personeli, saha çalışmama hem entelektüel hem de pratik anlamda katkılarda bulundu. Daud Vicary Abdullah, saha çalışmasının çoğunu yaptığım dönemde INCEIF'in başkanı ve CEO'suydu ve hem INCEIF'in kurumsal kapasitesi hem de Malezya'da İslami finansı benimle tartışmak için son derece yoğun seyahat programında yer ayırarak projeyi şevkle destekledi. Umarım bu kitap, bana sunulan bu desteğin karşılığını vermiştir. Birkaç INCEIF fakülte üyesi bu proje için son derece değerli kaynak olarak hizmet etti ve hepsine çok müteşekkirim.